

ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ОСНОВІ СЦЕНАРНИХ ПРОГНОЗІВ У ГАЛУЗІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Круцяк М. О., аспірант групи УС-71ф

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського»
m.krutsyak@gmail.com

Електроенергетика – провідна галузь економіки, що має виняткове значення для всього національного господарства, забезпечуючи його функціонування в режимі 24/7/365. Можливість її безперебійного функціонування у майбутньому прямо залежить від можливості адекватного прогнозування і планування її перспективного (стратегічного) розвитку, на що накладає свій негативний відбиток постійні інституціональні перетворенні (пожвавлення конкуренції, зміна ринкових правил, приєднання до європейської мережі системних операторів передачі електроенергії, посилення екологічних норм, урізноманітнення способів генерації тощо), що, зрештою, призводить до низької передбачуваності майбутнього економіки й галузі, зокрема. Тому в умовах нестаціонарного інституційного середовища особливого значення набуває прогнозування і планування як комплексний превентивний інструмент управління економічним станом галузі.

З цією метою запропоновано концепцію моделі техніко-економічного планування на основі сценарних прогнозів у галузі електроенергетики України [1], [2], [3]. Відмінними рисами якої є: 1) використання еволюційного підходу, реалізація якого дозволяє враховувати можливі реакції об'єкта управління і можливість кількісного і якісного оцінювання змін об'єкта під впливом змін середовища; 2) можливість врахування двоїстості предметної області техніко-економічного планування на основі сценарних прогнозів; 3) можливість своєчасної ідентифікації змін в інституційному середовищі з метою корегування сценаріїв, планів, прогнозів. Схема реалізації такої концепції моделі на основі сценарних прогнозів містить чотири блоки (рис. 1).

Рис. 1. Схема реалізації концепції моделі техніко-економічного планування на основі сценарних прогнозів в електроенергетиці

Блок 1 слугує для передбачення і суб'єктивного оцінювання впливу можливих змін у середовищі функціонування на галузь електроенергетики, а також для формування множини обмежень і припущень при техніко-економічному плануванні. У результаті реалізації відповідних процедур блоку 1 можна отримати множину сценаріїв, які описують імовірно можливий розвиток галузі у перспективі, а також множину обмежень і припущень при плануванні. Блок 2 слугує для визначення можливих напрямів розвитку галузі із використанням сценарного підходу. Слід зауважити, що для його реалізації передбачається наявність сформованої інформаційно-аналітичної бази даних і розроблених сценаріїв. У результаті реалізації процедур блоку 2 можна отримати низку прогнозних показників, які характеризують середовище функціонування за двома сценаріями (песимістичним та оптимістичним). Також надається можливість формування програм розвитку за різних сценаріїв із накладанням множини обмежень.

Процес самого ж планування реалізований у блоці 3. Він передбачає розробку техніко-економічних планів, які відповідають різним сценаріям. У результаті реалізації процедур блоку 3 розробляються плани, що є сукупністю показників, які характеризують модельовану галузь.

Блок 4 слугує для моніторингу змін у середовищі, оцінювання реалізації сценаріїв та аналізу виконання планів. Аналізуючи відхилення фактичних значень показників від планових під впливом змін у середовищі надається можливість заकुмулювати дані для накопичення досвіду з подальшим виробленням необхідних рішень, коригуванням сценаріїв, прогнозів і планів. Реалізація наведеної концептуальної моделі зумовлює необхідність у формуванні комплексного інструментарію, адже при цьому вимагається проведення багатовекторного аналізу внутрішнього і зовнішнього інституційного середовища функціонування електроенергетики, а також розробки методичних аспектів її реалізації.

Література:

1. Кваша Т. К. Форсайтні дослідження в Україні / Т. К. Кваша // Актуальные проблемы научно-технологической и инновационной политики в контексте формирования общеевропейского научного пространства: опыт и перспективы : материалы международ. симпоз. (Киев, 16-17 июня 2017 г.). – К. : Феникс, 2010. – С. 236-238.
2. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування : [підручник]. – 2-ге вид. / [В. М. Геєць, Т. С. Клебанова, О. І. Черняк та ін.]. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2008. – 396 с.
3. Федулова Л. І. Форсайт: сучасна методологія технологічного прогнозування / Л. І. Федулова // Економіка і прогнозування. – 2008. - №4. – С. 124-138.